

## ARRANGEMENTER

### LOVPLIGTIGT KURSUS OM BESKYTTELSE AF SLAGTEKYLLINGER

Onsdag d. 16. november 2016 kl. 9-16  
SEGES, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N

Tilmelding senest fredag den 11. nov. 2016 på dette link:

<https://www.conferencemanager.dk/slagtekyllinger/tilmelding.html>

eller ved henvendelse til Birgit Beierholm, tlf. 8740 5495.

Tilmelding er bindende! Pris: 1.000 kr.  
Kursusleder: Jette Søholm Petersen, SEGES, 2171 7715, jtp@seges.dk

### TEMADAG OM ØKOLOGISK ÆGPRODUKTION

Torsdag d. 10. november 2016  
KHL, Niels Bohrs Vej 2, 6000 Kolding

Temadagen arrangeres og afvikles som et samarbejde mellem SEGES Økologi og Kolding Herreds Landbrugsforening (KHL)

#### PROGRAM

- 10.00 Velkomst (ved. Inger Knude, KHL)
- 10.15 Markedstendenser for økologisk æg – set fra forbrugeren v/ Gustaf Højriis Bock, SEGES)
- 10.45 Økologisk ægproduktion – grundlæggende management v/ Niels Finn Johansen, SEGES
- 11.15 Regler for økologi og æg v/ Lars Holdensen, L&F
- 11.45 Indretning af hønsegården v/ Inger Knude, KHL, og Niels Finn Johansen, SEGES
- 12.00 Frokost
- 12.45 Sådan kom jeg i gang v/ Patrick Blenner, økologisk ægproducent
- 13.15 Staldindretning og byggeri v/ Palle Vinstrup, KHL
- 13.45 Miljøtilladelser/godkendelser og tilskudsmuligheder v/ Inger Knude, KHL
- 14.15 Kaffepause
- 14.30 Lokal afsætning v/ Niels Finn Johansen og Susanne Kabell, SEGES
- 15.00 Afrunding og tak for i dag

Deltagelse i temadagen er gratis, da udgifter til indlægsholdere dækkes af Promilleafgiftsfonden. Der opkræves dog 150 kr. pr. person til forplejning.

#### PROGRAM (ret til ændringer forbeholdes)

|             |  |
|-------------|--|
| 09.00-09.15 | Ankomst og kaffe/the og morgenbrød   |
| 09.15-10.15 | Lovgivning v/ dyrlæge Susanne K. Larsen, Fødevarestyrelsen   |
| 10.15-10.30 | Pause  |
| 10.30-11.00 | Transport v/ dyrlæge Mette Boesen Klemmensen, Fødevarestyrelsen  |
| 11.00-11.50 | Adfærd, velfærd og stress v/ professor Björn Forkman, Københavns Universitet   |
| 11.50-12.30 | Frokost  |
| 12.30-13.30 | Management generelt – Biosikkerhed, foder, vand, strøelse, ventilation, lys, pasnings- og administrative rutiner v/ chefkonsulent Jette Søholm Petersen, SEGES |
| 13.30-14.00 | Kaffe og sødt  |
| 14.00-14.45 | Sygdomsforhold og aflivningsrutiner v/ dyrlæge Susanne Kabell, SEGES   |
| 14.45-15.00 | Pause  |
| 15.00-15.30 | Indfangning v/ chefkonsulent Jette Søholm Petersen, SEGES  |
| 15.30-15.55 | Nødprocedurer v/ konsulent Palle Vinstrup, Kolding Herreds Landbrugsforening   |
| 15.55-16.00 | Opsamling og udlevering af kursusbevis   |
| 16.00-16.20 | Hvad LVK kan tilbyde producenter med syge kyllinger v/ dyrlæge NN, LVK   |

#### TEMADAG OM NYE TRENDS I FJERKRÆPRODUKTION

Ret til ændringer forbeholdes

Onsdag den 26. oktober 2016 fra kl. 13-17  
SEGES, mødelokale 8, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N  
Målgruppe: Fjerkræproducenter, medarbejdere samt branchens rådgivere og personer fra finansieringsverdenen  
Det er gratis at deltage, men af hensyn til forplejningen bedes man tilmelde sig hos Birgit Beierholm, tlf. 87405495, e-mail: bib@seges.dk, senest fredag den 21. oktober 2016 kl. 10.  
Yderligere oplysninger: Jette Søholm Petersen, tlf. 2171 7715, og Niels Finn Johansen, tlf. 2171 7768.

#### PROGRAM

|             |   |  |
|-------------|---|--|
| 13.00-13.15 | Velkomst  |  |
| 13.15-14.00 | Hensyn til dyrevelfærd påvirker fremtidens fjerkræproduktion v/ Pernille Fraas Johnsen, Dyrenes Beskyttelse |  |
| 14.00-14.30 | Fjerkræ i ny miljøregulering af husdyrbrug v/ Henrik Bang Jensen, L&F                                       |  |
| 14.30-15.00 | Kaffe+kage  |  |
|             | MØDELOKALE 2  | MØDELOKALE 8   |
| 15.00-15.30 | Opstart af ægproduktion v/ Mamsen & Ritter  | Sådan anvendes nye tal i Business Check-hæftet, Mads Simonsen, SEGES |
| 15.30-15.45 | Strække-ben-pause   |  |
| 15.45-16.15 | Sektoranalyse af økologisk ægproduktion v/ William S. Andersen, SEGES                                       | Opstart af slagtekyllingeproduktion v/ Jens Saksager                 |
| 16.15-16.45 | Aktuelle ændringer i konsumægproduktionen v/ Per Kruse (?), Dava Foods                                      | Aktuelle ændringer i slagtekyllingeproduktionen v/ DanHatch          |
| 16.45-16.55 | Opsamling og afslutning   |  |

SEGES P/S  
Agro Food Park 15  
DK 8200 Aarhus N

T +45 8740 5000  
E info@seges.dk  
W seges.dk



## FJERKRÆNYT NR. 28 SEPTEMBER 2016



### AKTUELT NYT



Af  
chefkonsulent, slagtekyllinger  
Jette Søholm Petersen  
M: +45 2171 7715  
E: jtp@seges.dk

Kære Fjerkræproducent,  
FjerkræNyt nr. 28 er nu klar til dig med nogle varme, faglige nyheder.

### ORGANISATIONSÆNDRING AF SEGES

Landbrug & Fødevarer (L&F) har netop præsenteret det nye SEGES. Vidensinstitutionen SEGES bliver fremover en del af L&F med Anne Lawaetz Arnhung i spidsen som direktør. Det er ambitionen, at SEGES skal være en uundværlig innovations- og udviklingsvirksomhed, der kan levere de bedste løsninger til landmændene. Fremover kommer rådgivningsvirksomhederne langt tættere på prioriteringer, beslutninger og det forretningsmæssige samarbejde.

SEGES vil fremover bestå af to hovedområder: 'Innovation & Viden', som får ansvaret for at udføre, formidle og implementere vidensprojekter samt 'Produkter & Rådgivning', som står for at udvikle, sælge og

### MILJØ



Af  
Miljø- og projektkonsulent  
Inger Knude Aagaard  
M: +45 3035 1793  
E: ika@khl.dk

### STATUS PÅ TILSKUDSOMRÅDET

Hvad er status for tilskudsmuligheder for fjerkræ? I 2016 er der ikke afsat mange tilskudsmidler til fjerkræ. Hele puljen til miljøteknologi til "gartneri og øvrige driftsgrene" er i år blevet øremærket til gartneri. Der var i år afsat 20,5 millioner i puljen og der er afsat et tilsvarende beløb til 2017. Det giver os en forventning om at midlerne i denne pulje i

supportere produkter og services som for eksempel IT-systemer og rådgivningskoncepter. Ejnar Schultz bliver direktør for 'Innovation & Viden', mens Ivar Ravn bliver direktør for 'Produkter & Rådgivning'. SEGES beskæftiger 630 medarbejdere – herunder tre fjerkræspecialister. Det er endnu ikke afklaret, hvilken afdeling de enkelte medarbejdere placeres i.  
Læs mere her: <https://www.seges.dk/da-dk/nyheder/nyt-seges-vil-styrke-landmændenes-konkurrenceevne>

### NYT FRA 25. FJERKRÆVERDENSKONGRES

Fra 5. til 9. september deltog fire danske forskere og fire konsulenter i den 25. verdenskongres om fjerkræproduktion, der blev afholdt i den olympiske by Beijing i Kina. Kongressen satte bl.a. fokus på de forandringer, der lige nu sker i fjerkræproduktionen verden over. Nogle spurgte, om vi er blevet helt tossede i Europa. Nedenfor ses et par højdepunkter fra nogle af hovedtalerne.

**Fremtidens fjerkræproduktion set med globale briller:** Anne Mottet fra FAO, Italien, fortalte, at på verdensplan forventer FAO en stigning i forbruget af fjerkrækød på 121 % og en stigning i ægforbruget på 65 % i perioden fra 2005 til 2050. De stærkeste vækstdrivere er indkomststigninger og urbanisering.

2017 bliver øremærket til fjerkræ, men det er der ingen garantier for endnu.

### Økologisk investeringsstøtte

Til november åbnes der for sidste gang\* for mulighederne for at søge "økologisk investeringsstøtte". I denne pulje har der traditionelt været en del midler til hente til økologisk ægproduktion og i seneste runde også muligheder for tilskud til økologisk slagtekyllingeproduktion. Tilsagnene for sidste ansøgningsrunde er ikke givet endnu. Bekendtgørelsen til 2016-17 puljen for økologisk investeringsstøtte har været i høring sammen med vejledningen til ordningen. Ifølge høringssudkastet er 8 millioner øremærket til fjerkræ. Der er lagt op til mulighed for at søge til en lang række teknologier til både slagtekyllinger og ægproduktion.



Fem travle kongresdeltagere fra højre: Jette F. Young, Anja B. Riber, Mie N. Blom, Christina Nygaard og Jette Søholm Petersen.

### Betydningen af dyrevelfærd for verdens fjerkræproduktion:

Werner Bessei fra Hohenheim Universitet i Tyskland, fortalte, hvordan velfærdshensyn spiller en mere og mere dominerende rolle i den udvikling, der sker i nordeuropæisk og nordamerikansk fjerkræproduktion. I USA har de på få år oplevet de samme forandringer, som er sket i løbet af 20 år i Europa. Werner slog fast, at produktionsomkostningerne vokser markant, når man tager mere hensyn til dyrevelfærden f.eks ved at udelade berigede bure, stoppe næbtrimning, sænke belægningsgrad mv. Werner Bessei fortalte, hvordan han oplever, at dyrevelfærdskravene nu fastsættes ud fra detailkædernes ønsker om at styrke deres kunderelationer. Det er positivt for landmandens affregning, at detaileddet kommer tæt-

Det er ganske fornuftige og relevante teknologier, der er på listen, og erfaringsmæssigt bliver der ikke ændret væsentligt på listen over, hvad der kan søges tilskud til efter høringsperioden.

Ansøgningsperioden forventes at strække sig fra 1. november 2016 til 17. januar 2017. Til ansøgningen skal der bruges to tilbud på hver af de ting, du ønsker at søge tilskud til. Overvejer du investeringer inden for økologisk fjerkræproduktion kan du med fordel konkretisere dine planer og ønsker allerede nu. Ønsker du hjælp til at få lavet en tilskudsansøgning, er du velkommen til at kontakte Inger Knude eller en anden miljøkonsulent.

\* den politiske aftale om tilskudsmidlerne dækker frem til og med 2018 når den aftale udløber er det uvist hvad der sker på tilskudsområdet.



› tere på landmanden og dermed bedre forstå de ekstra udgifter, der opstår i primærledet som følge af forandringerne. Tidligere blev dyrevelfærd reguleret via lovgivningen, som var påvirket af NGO'er, landbrugsorganisationer og forskere; nu påvirker NGO'erne detailledet, som herefter styrer landmændene i en bestemt produktionsretning.

**Fremtidens forskningsbehov inden for fjerkræproduktion:** Tom E. Porter fra Universitetet i Maryland, USA, efterlyste ny viden om produktionssystemer, som øger dyrevelfæerden, herunder ny viden om forbedring af luftkvaliteten i etagesystemer. Han pointerede, at best practise management procedurer skal tilpasses systemer til fritgående fjerkræ – uden at man mister den værdifulde viden

og fremgang, der er opnået i de senere år.

**Bæredygtig præcisions-husdyrproduktion:** Leo den Hartog fra Universitetet i Wageningen, Holland, nævnte, at split feeding systemet til æglæggende høner, (morgenfoderet opfylder behovet til ægdannelse, og aftenfoderet opfylder behovet til skaldannelse) kan reducere gødningens indhold af N og P med mere end 11%. Et andet system, der blev fremhævet, er præcisionsfodring, hvor man via NIR scanning undersøger, hvor meget protein og aminosyrer, der er i nyhøstet hvede.

**Nye foderproteinkilder:** Mingan Choct fra Universitetet i New England, Australien, vurderede, at vegetabilsk foderprotein fremover også vil komme fra alger og Cas-

sava (Tabioka). Der er mange nye animalske proteinkilder på vej, så som sorte soldaterfluer, tyrkiske karkelækker og melorm.

**Udfordringer vedrørende fjerkræ sundhed og produktionssystemer:** Hafez M. Hafez fra Universitetet i Berlin, Tyskland, forudser konkurrence om jord til foderproduktion og stigende foderpriser verden over, når der skal produceres mad nok til de 9,6 mia. mennesker, der forventes at være på jorden i 2050. Sygdomsvaccination kan give falsk tryghed og skal følges op af høj biosecurity, da der før eller siden vil opstå et vaccine-brud.

Der var mange flere spændende indlæg og nyheder på kongressen. Dem kan du læse mere om i Dansk Erhvervs Fjerkræ m.v.

## KONSUMÆG



Af konsulent Niels Finn Johansen  
M: +45 2171 7768  
E: nfj@seges.dk

### LAV LÆGGEPROCENT I EN RÆKKE ÆGLÆGGERFLOKKE

Hen over sommeren 2016 har vi desværre måttet konstatere, at en række flokke af økologiske høner ikke er kommet ret højt op i lægning. Minst 8 flokke har dels være længe om at komme i lægning og har dels toppet meget lavt, d.v.s. omkring 85 % lægning, altså ca. 10 % for lavt. Hønevægt, ægvægt og ægkvalitet har været normal, ligesom velfæerden har været særdeles tilfredsstillende, herunder har både fjerpilning og dødelighed ligget på et meget lavt niveau. Hønerne er usædvanlig rolige, siger nogle af producenterne.

Desværre er det uklart, hvad der er årsagen. Ser man på gruppen af problembesætninger, så er både Lohmann LSL, Dekalb Hvid og Bovans Brun repræsenterede, flokkene er opdrættede hos 6 forskellige opdrættere, og foderet er leveret både af Danish Agro og DLG.

Der kan således ikke umiddelbart gives en forklaring på fænomenet, men da det er vigtigt at undgå, at der kommer flere hold af samme slags, har SEGES i samarbejde med Per Kruse DAVA Foods, Charlotte Frantzen DLG/DANÆG, Lis Olesen LVK og dyrlæge Søren Astrup indledt en undersøgelse med henblik på at afdække årsagssammenhæn-



Henvend dig til os, hvis du har en flok med lav æglægning. Og vær med til at finde en løsning.

Kontakt Niels Finn Johansen  
2171 7768, nfj@seges.dk

I økologisk ægproduktion prioriteres udelivet.

gene og anvise løsningsmuligheder. Konkret udsende et skema til de berørte producenter, hvor de giver oplysning om produktionsforløb, herunder lys, foder, læggeprocent, dødelighed mm. uge for uge fra indsætning til dags dato. Herudover bliver der indsamlet oplysninger om opdrættet, f.eks. hvilke vaccinationer der er foretaget hvornår og hvordan. Faktisk har vi mistanke til netop vacciner og vaccinationer, dels er der det sidste års tid brugt nogle alternative vacciner mod coccidiose og AE, ligeledes er vaccinations-tidspunkterne ændrede. Det er bl.a. blevet almindelig praksis at vaccinere mod

Marek, Gumboro, IB Ma5, IB 4/91, Coccidiose og Coli som daggammel. Måske er det lidt for hård kost for de daggamle kyllinger, især hvis det ikke bliver gjort rigtigt.

Vi har kendskab til 8 flokke med lav æglægning, men der kan meget vel være flere, som vi ikke kender. Derfor: hvis du har sådan en flok, håber vi du vil henvende dig til os, således at du kan komme med i undersøgelsen og find en løsning. Vi håber, de berørte producenter hver vil bidrage med et mindre beløb til at dække undersøgelsens omkostninger.

## SLAGTEKYLLINGEPRODUKTION



Af chefkonsulent, slagtekyllinger Jette Søholm Petersen  
M: +45 2171 7715  
E: jtp@seges.dk

### DAGGAMLE KYLLINGER: HØJ OPSTARTSTEMPERATUR FREMMER PRODUKTIVITETEN

Rapporten for Boksforsøg nr. 127 findes på LandbrugsInfo. Forsøget viste, at kyllingernes produktivitet kan forbedres ved at øge opstartstemperaturen. I den ene forsøgsstald gik opstartstemperaturen fra 37 til 28 grader i den første leveuge, mens den i den anden stald gik fra 33 til 28. Det viste sig, at kyllingernes vægt på dag 7 var lavest ved høj opstartstemperatur. Dødeligheden på dag 7 var ligeledes lavere (eller uændret) ved høj opstartstemperatur. Derudover var der en tendens til, at foderforbruget faldt ved høj opstartstemperatur. Den høje opstartstemperatur reducerede den totale dødelig-



Slagtekylling på vægten.

hed. Høj opstartstemperatur kan nedregulere kyllingernes vækst i starten af vækstperioden. Når kyllingerne kompenserer for den manglende tilvækst senere i vækstperioden, mindskes både dødelighed og foderforbrug. Herved forbedres kyllingernes produktivitet.

Signe Henriksen skrev sit speciale om forsøget, og via videokameraovervågning mv.

fandt hun ud af, at kyllingerne var mere aktive og mindre tilbøjelige til at fylde kroen hårdt op ved den høje opstartstemperatur. Generelt havde hanekyllingerne en mere stoppet kro end hønekyllinger, og 81% af de døde kyllinger viste sig at være haner.

Yderligere info hos Jette Søholm Petersen.  
[www.landbrugsinfo.dk/fjerkræ](http://www.landbrugsinfo.dk/fjerkræ)

## KONSUMÆG



Af konsulent, dyrlæge Susanne Kabell  
M: +45 2171 7742  
E: ska@seges.dk

### FOREKOMSTEN AF ORM HOS KONSUMÆGSHØNER

Fjerkræafgiftsfonden støtter et projekt, hvor 15 konsumægproducenter deltager i en undersøgelse af ormeæg i gødningsprøver fra hønerne. Analyserne af gødning startede hos opdrættet, hvor der ikke blev påvist ormeæg.

Indtil nu er der undersøgt 71 gødningsprøver fra voksne høner. Hønerne er nu 45 uger gamle. Indtil nu er der kun én flok høner, hvor der ikke har været påvist ormeæg. I to flokke blev der først påvist ormeæg, da hønerne var henholdsvis 33 og 37 uger gamle. I de øvrige flokke blev der fundet ormeæg, allerede inden hønerne nåede 33 ugers alderen.

Der går tilsyneladende mere end 30 dage fra indsættelse, til der er voksne, ægproducerende orm i hønerne. Det svarer til den tid, det tager et ormeæg at udvikle sig til en



kønsmoden orm i hønens tarm. På det foreliggende grundlag har vi derfor grund til at mene, at hønerne samler ormeæggene op, når de kommer ind i produktionsanlægget, og at antallet af orm hos hønerne afspejler antallet af ormeæg i det miljø, hønikerne sættes ind i. Dette harmonerer fint med, at den indtil videre ormeæg-fri flok går i et nyt produktionsanlæg.

I 8 tilfælde har producenten oplyst, at en flok er blevet behandlet mod orm, men der er endnu kun opfølgingsdata for to flokke. Resultaterne viste ikke uventet, at antallet af ormeæg var faldet drastisk 14 dage efter behandlingen. Ca 40 dage efter behandlingen var niveauet steget til ca. 30 % af udgangspunktet for den ene flok, mens den anden fortsat ligger på et forholdsvis lavt niveau. Flokkene følges året ud med gødningsprøver.

### Reduktion af smittepres

Forskere fra Københavns Universitet har for nylig vist, at æg af spolorm kan overleve i 1½ år i miljøet. Derfor bør en hønsegård være ubenyttet i mindst 1½ år, hvis man skal gøre sig forhåbninger om at fjerne smittepres fra hønsegården.

Svenske forskere har desværre ikke kunnet finde forskel mellem høner, der går inde og høner, der har adgang til udearealer, når det handler om ormeeforekomster. De fandt ud af, at jo ældre inventaret var, jo større var risikoen for orm i flokken. Ormeæggene klæber til inventaret og er modstandsdygtige over for almindelige rengørings- og desinfektionsmidler. Når først der er indslæbt ormeæg i anlægget, kommer man ikke af med en vis ormebyrde uden at gøre en særlig indsats. Måske kan man holde nye anlæg fri for ormeæg ved hensigtsmæssig smittebeskyttelse. For at underbygge dette i praksis er vi især interesserede i at finde frem til flokke, hvor der ikke findes ormeæg. Men også flokke, hvor forekomsten af orm holder sig på et lavt niveau, er interessante, da man ved, at høner kan udvikle en form for resistens over for ormeinfektioner. I disse flokke analyseres management med henblik på at påvise særlige forhold, der kan medvirke til at holde ormebelastningen på et lavt niveau. Har du kommentarer/idéer, er du velkommen til at kontakte Susanne Kabell.